

Menélaos Lundemis (1912-1977)

25 de març 1945

Traducció: Rubén J. Montañés

Dia vint-i-cinc de març, com avui un dia
s'agità tota a una la nació com una mar escumejant,
onejà l'estendard com una espiga al vent.
I el negre sotmès s'aixecà de la terra,
fa espasa de son aladre i contra l'assassí s'afanya.
Colpejà i fou colpejat, feu sang i sang li feren.
Fins que a Pilos llostreja l'estel roig de la redempció.

Anys han passat mísera d'ençà de llavors i trists,
panteixaven les generacions en el va jornal mesquí.
I un dia d'abril ha caigut de nou la nit com llosa,
una negra nit esquerpa que la nació delma.
L'ensangonat ha cenyit de nou l'arcabús
i pren els alts cims per fer-li la guerra.
Bala a bala, el foc, nus a nus la sang,
es fa el destructor del món i s'estremeix de terror.

«Aquests no són de nació que Caront doblega!
Els sepulcres han reviscut i joves fan renéixer!
Recolliu i marxem, recolliu i ens n'anem.
Enselleu els corsers de la fuga abans que els morts surtin de la tomba!
Plegueu també l'estendard tort del Penyal».¹
I van els gossos destructors pel camí sense retorn.

Avui dia vint-i-cinc de març trenca l'alba.
Dia que lliure la nació en primer lloc celebra.
Orgullós l'estendard al Penyal oneja...
Però sota l'estendard de la Llibertat caigut
gemega el Poble màrtir i cauen les fulles.
Li pren el gemec la platja i en fa onada
i va l'onada als estrangers continents i diu:
«Hi ha un país allà baix que Grècia el criden.
Hi riu el sol, però la dissortada no veu dia clar.
Sua pel pa i de pa no en té.

---

¹ Referència a la bandera amb l'esvàstica que havia onejat al costat de l'Acròpolis durant 1.624 dies, des d'abril del 1941 fins les 9:15 del 12 d'octubre de 1944; un soldat alemany la va arriar, i els atenesos van comprendre que els nazis se'n retiraven.

Per llorers ha lluitat amb Caront i barrons li donen».
 – Que vingui Grècia a dir-nos el seu patiment ella mateixa.

Enemic no la trepitja, per què està irada?

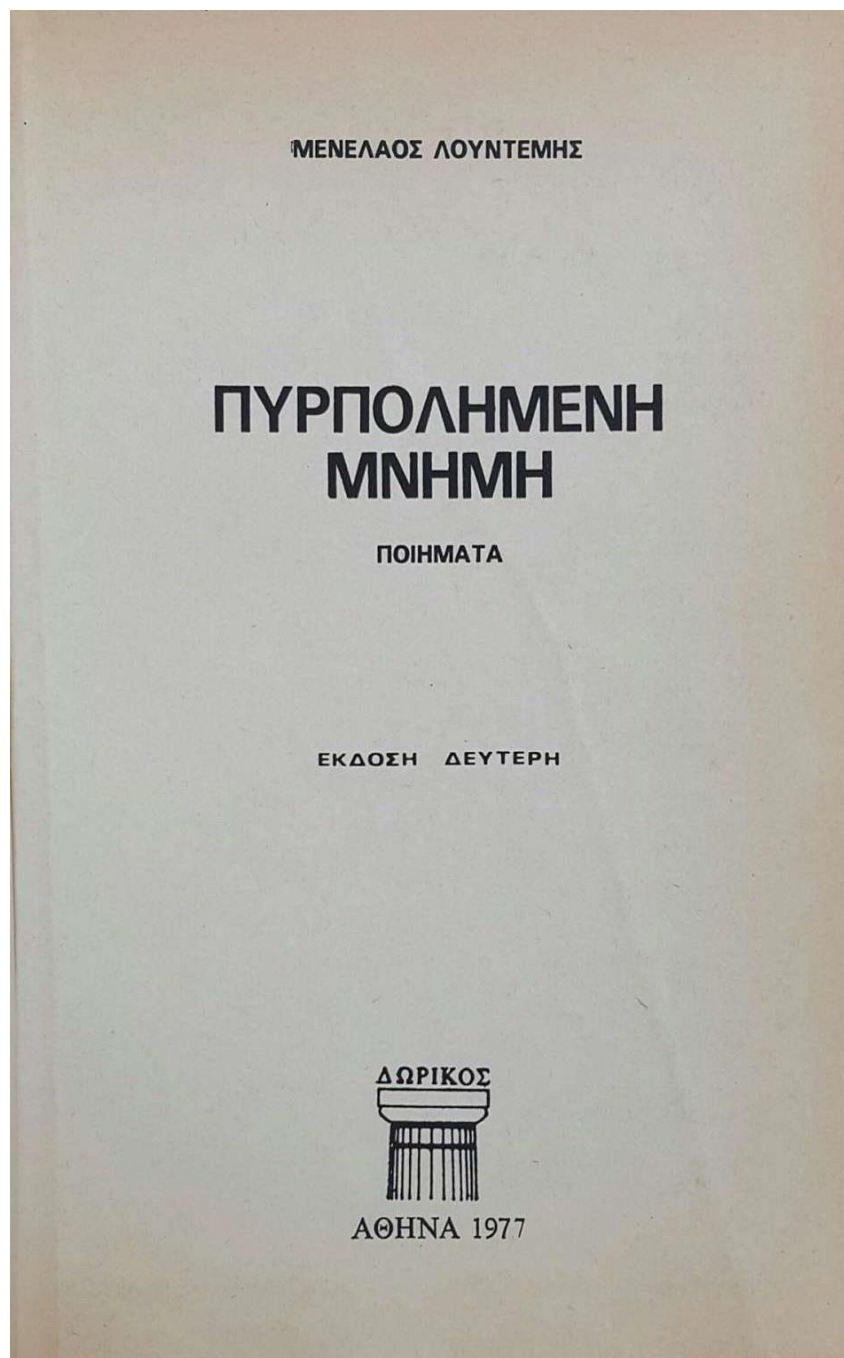
— Escolteu-me amb atenció, Magnes, i en acabat em dieu.
 La nostra terra l'han assolada els estrangers espellahomes.
 Han desenterrat l'infern dels regnes d'Hades
 i dreta l'entronitzaren al món de dalt.
 Ens jutgen *Piliogússides*,² ens escopeixen els avergonyits.
 Es fan els lleons contra nosaltres els porucs d'ahir.
 Res no ha canviat amb la fuga de l'estranger.
 Les boques tancades amb clau només han canviat de clau.
 Ha canviat de noms l'assassí
 i de mà el coltell.
 Heus ací quina és ma amargura
 i quina ma defensa.

Μενέλαος Λουντέμης. 2016. «25 του Μάρτη 1945», *Απαντα τα ποιητικά* [«25 de Març del 1945», *Tots els escrits poètics*]. Atenes: Patakis. Del recull *Πυρπολημένη μνήμη* [Memòria cremada], 1975.

L'autor: Dimítrios Valassiadis (Iàlova, Àsia Menor, 1912 - Atenes, 1977), poeta i escriptor, arribà als deu anys com a refugiat a Egina arran de la Gran Catàstrofe de 1922. La família havia tingut un bon passar al seu lloc d'origen, però es trobà en la misèria; el jove Dimítrios va residir en diversos llocs, sobretot del nord de Grècia – Édessa, Exoplàtanos de Pel·la, Kozani, Volos... abans d'establir-se definitivament a Atenes en 1938 – treballant en el que sortís per guanyar-se la vida. Des de 1934 va signar les seves obres amb el pseudònim Menélaos Lundemis, inspirat en el riu Ludias, que corre per Macedònia Central i desemboca al golf Termaic, al sud de Tessalònica. La seva activa militància al Partit Comunista de Grècia li valgué represàlies de tota mena ja des d'adolescent; fou expulsat de tots els instituts de Grècia, i després de la seva participació en l'EAM a la Resistència Nacional, durant l'ocupació nazi, fou detingut durant la guerra civil i condemnat a mort, pena commutada per la deportació a Makrónissos i Ai-Stratis. Més endavant, en 1958, fou jutjat pel seu llibre *Βουρκωμένες μέρες* (*Dies tèrbols*) i es va prohibir la circulació de les seves obres; s'expatrià llavors a Bucarest, i la dictadura «dels coronels» el va privar de la nacionalitat grega, que no recuperaria fins 1976. Va tornar aleshores a Grècia, però en 1977 va morir d'un atac al cor.

² Pílios Gussis o Piliogussis passà a la història com a traïdor al setge de Suli (Tespròtia) en 1803, facilitant a les tropes turco-albaneses d'Ali Paixà l'accés a la ciutat.

El títol: el 25 de Març se celebra cada any a Grècia com a data d'inici de la Revolució de 1821 i la guerra per la independència contra els otomans. El poeta, emperò, s'hi refereix com a aniversari en 1945; la 2a Guerra Mundial acabaria a Europa unes setmanes més tard, i els alemanys s'havien retirat de Grècia feia temps —d'Atenes, en concret, el 12 d'octubre del 1944— deixant pas al «terror blanc» exercit per la dreta, els antics col·laboracionistes amb els nazis, amb la complicitat de les tropes britàniques. És aquesta situació la que denuncia el poeta.

Portada de la segona edició de *Memòria cremada*